

De geschiedenis van het voormalig middeleeuws pand aan de Torenstraat 1 De Gouden Leeuw, Torenzicht, Torensbar en Jump

Het gemeentebestuur en de heemkundevereniging De Heerlijkheid Herlaar en met name Frans van Dommelen hebben jarenlang gediscussieerd over de panden Torenstraat 1 en 4 of deze wel of niet op de gemeentelijke monumentenlijst zouden komen. Op 15 december 1999 geeft het gemeentebestuur plotseling een sloopvergunning aan de eigenaar van Torenstraat 1 en deze laat op 16 december 1999 het pand direct slopen.

BRABANTS DAGBLAD - ZATERDAG 8 JANUARI 2000 • M

STREEK

Heemkundevereniging kreeg sloopvergunning pas op moment dat sloop bezig was

Heerlijkheid kwaad op college Gestel

Van een verslaggever

SINT-MICHIELSGESTEL - Heemkundevereniging Heerlijkheid Herlaar uit Sint-Michielsgestel haalt stevig uit naar het college van B. en W. over de verliende sloopvergunning voor de historische panden Torenstraat 1 en 3. Het steekt de heemkundigen vooral dat de vergunning pas bij hen binnenkwam op het moment dat de slopershamer al werd gehanteerd.

„Donderdagmorgen 16 december 1999 meldden ons bezorgde medeburgers dat met groot materieel de sloop van het historische pand Torenstraat 1 was aangevangen. Eerst omstreeks 12.50 uur ontvingen wij het schrijven van uw college over de sloopaanlegvergunning”, schrijft voorzitter F. van Dommelen namens Heerlijkheid Herlaar aan het college. Het steekt hem ook dat de sloopvergunning pas werd gepubliceerd in weekblad De Brug van 23 december 1999, terwijl op 16 december de sloop al was begonnen. Volgens de Heerlijkheid Herlaar is haar rechtszekerheid aangetast. „Het is niet bepaald netjes hoe het gemeentebestuur heeft gehandeld”, licht Van Dommelen desgevraagd toe. „Mensen zeiden ons dat we meteen naar de president van de rechtbank moesten bellen om een voorlopige voorziening aan te vragen. Maar dat heeft natuurlijk weinig zin als de panden al bijna tegen de grond liggen. We hadden van het college op z'n minst verwacht dat ze met ons overleg zouden voeren.” De Heerlijkheid Herlaar maakte zich al jaren sterk voor het behoud van de historische panden. Eerder werden ze aangemeld bij de Rijksdienst voor Monumentenzorg, maar dat liep uit op een negatief advies. Wethouder S. Janssen zegt dat er volgens hem niks mis is met de sloop. Wel geeft hij toe dat de eigenaar van de panden, familie Sanders, er geen gras over liet groeien. „Maar het is nou eenmaal zo dat ze mogen slopen als de vergunning binnen is”, stelt Janssen. Hij benadrukt dat al in augustus vorig jaar de aanvraag van de sloopvergunning was gepubliceerd. Daartegen heeft Heerlijkheid Herlaar toen ook een bedenking ingediend. „Maar die hebben we ongegrond verklaard”, meldt Janssen. Volgens Van Dommelen werd hem pas duidelijk dat de bedenking ongegrond was verklaard in de brief waarin de sloopvergunning werd aangekondigd. „Anders hadden we uiteraard wel een officieel bezwaarschrift ingediend en waren we eventueel naar de rechtbank gegaan om de sloop tegen te houden.” In het bezwaarschrift richting B. en W. vraagt Heerlijkheid Herlaar onder meer om compensatie van de toegebrachte schade aan cultuurhistorisch erfgoed van het Gestelse dorpscentrum. Tevens verzoekt de heemkundevereniging om een archeologisch onderzoek.

De plannen worden waarschijnlijk gerealiseerd via een artikel 19-procedure, waarbij vooruitgelopen wordt op de wijziging van het bestemmingsplan. Het al zeer lang verwachte nieuwe bestemmingsplan voor het centrum in Gestel zit er overigens ook aan te komen, geeft Janssen aan. Op woensdag 2 februari (20.00 uur) is er een informatieavond in De Huif over het Centrumplan.

• F. van Dommelen

In 1560 wordt er al een herberg genoemd in de Schepenbankprotocollen BHIC 5121 43 158r, die tegenover de kerk staat :

".....was het bezit openbaar in Den Bosch geveild door Jan Hoze en door Cornelis Jan Alaerts als vorster te Gestel en is het bezit na openbare veilingen verkocht op 13 maart 1560 namiddags omstreeks 4 uur door ons als schepenen en Adriaen Lonis van Heeze als secretaris van Gestel in een openbare herberg ten huize van genoemde secretaris tegenover de kerk daar.."

In 1795 woont Johannes Kolb in de herberg, hij is ook vorster, gerechtsdienaar en brugwachter.

Handwritten document from 1795. The text is written in cursive and includes the following information:

- Date: 2 July 1795
- Name: Johannes Kolb J. M. geboren te Oisterwijk en woonende hier te St. Mich. Gestel
- Name: Anna Maria Van Der Bel J. D. geboren te Rotterdam en woonende te Den Bosch, dog bruyert jaan nog gewoond hebbende te Meer Gestel en beider vanden Hervonden Godsdienst.
- Additional notes on the left:
 - 1. Geb. 3 Julij
 - 2. Geb. 10 Dcto
 - 3. Geb. 17 Dcto
 - and aen van Res. bij ma Loon op hand gegeven sul. waer getuind by...

Een **vorster** (ook: *dorpsdienaar*) was tijdens het [feodale](#) tijdperk een functionaris in het dorpsbestuur die onder meer de functie had van [deurwaarder](#). De term was vooral in zwang in het [Hertogdom Brabant](#).

De vorster moest [dagvaardingen](#) bezorgen namens de [schepenbank](#). Ook las de vorster vaak de besluiten van autoriteiten, zoals de hertog of de hoogschout, en had aldus de functie van [gerechtsbode](#). Vaak was de vorster tevens een soort ordebewaarder en assistent van de [schout](#). De functie van vorster stond dan ook in aanzien. Na de opheffing van het feodale stelsel werd een deel van de functies van de vorster overgenomen door de [veldwachter](#) (bron : WIKIPEDIA)

In de herberg van Johannes Kolb hebben voor hem onder andere gewoond de vorsters tevens herbergiers Cornelis Poudrooijen (1719) en Cornelis Soetens (1756)

[†] De gezamenlijke Kinderen en Eifgnaamen van wylen den Heere C. A. ZORRETH, zullen op Dingsdag den 10 November 1795 des namiddags om 2 uren, ten Huize en Herberge van JOHANNES KOLB woonende te S. MICHIELS GESTEL in de Plaats publicq verkoopen: 1. Koop Een schoone HOEVE LANDS, genaamt de *Denneboomsche Hoeve*, gelegen onder SCHYNDEL op de grenscheiding van St. Michiels Gestel, met zyn Teul, Hooi, Weylanden, Boschen en Hevelden, groot te zamen omtrent 80 Lopenfen. 2. Koop een HUIZINGE of ERVE met aangelege Teul en Weylanden, genaamt *den Engel*, groot te zamen 13 Lopenfen, geeft an en gelegen als voort. 3. Koop nog 2 losse Pa ceelen TEULLAND, mede aldaar gelegen, groot te zamen 4 Lopenfen. Alles breeder by de gedrukte Billethen omschreeven. Kunnende de kopers de helft der kooppenningen tegens 4 pro Cento op voorsz. goederen laten staan.

In het patentregister staat vermeld dat Johannes Kolb tot 1832 de herbergier was en van 1832 tot 1837 slijter.

In 1838 en 1839 is Jan van den Biggelaar de herbergier/logementhouder, hij is ook voerman.

AANBESTEDING.

* * Het Kerkbestuur der Roomsch Katholijke gemeente van St. **Michiels-Gestel**, arrondissement 's Hertogenbosch, provincie Noord-Brabant, zal, onder nadere approbatie, op Donderdag den 15den Maart 1838, des voormiddags ten 11 ure, in het Logement de drie Zwaantjes, bij de weduwe A. Maas, te St. **Michiels-Gestel**, door het ministerie van den notaris A. Verhagen, aldaar residerende, in het openbaar aan den minst doende, aanbesteden:

Het afbreken der oude en opbouwen eener nieuwe kerk, benevens het herstellen van den toren aldaar, met de leverantie van alle daartoe benodigde materialen.

Het bestek zal veertien dagen vóór de aanbesteding ter lezing liggen: te St. **Michiels-Gestel**, bij de Wed. A. Maas, voornoemd, en bij J. van den **Biggelaar**, aan de Kerk; te 's Hertogenbosch, in het Stads Koffijhuis, bij W. Reggers en bij Janssen, in het Groenhuis; te Boxtel, bij Offermans, in het Fortuin; te Oirschot, in de Zwaan; te Eindhoven, bij van de Ven, in den Gouden Leeuw; te Veghel, bij van der Aa; te Breda, in de Zwaan, bij Jonkers; te Raamsdonk, bij P. Vernimmen; te Hardinxveld, in de drie Snoeken; te Rotterdam, in den Romein; te Dordrecht, bij Smits, in den Engel; te Gorinchem, bij van Alphen, in den Hooiwagen, en te Nijmegen, bij Holterman. Nadere informatien zijn te bekomen bij het Kerkbestuur voornoemd, alwaar ook teekeningen zullen kunnen worden ingezien; terwijl twee dagen vóór de hesteding, aanwijzing ter plaatse zal worden gedaan.

NB. Wanneer de staat der rivieren, deze aanbesteding mogt beletten, dan zal de uitstel door de *Staats-Courant*, in tijds worden bekend gemaakt.

Van 1840 tot 1855 is Gerrit Jaarsveld de herbergier/logementhouder en in 1847 heeft de herberg de naam "**de Gouden Leeuw**". Hij is ook biljarthouder, tolpachter en verhuurt rijtuig. Gerrit is afkomstig uit Vianen geb. 1813 en is gehuwd met Catharina de Bosson uit Diessen geb. 1811. De eigenaar van het pand is dan Martinus Alewijn uit Amersfoort.

A. VERHAGEN, Notaris, residerende te *St. Michiels-Gestel*, als daartoe roegterlijk benoemd, zal, voor de Erven van wijlen den Heer **J. KOLB**, publiek opveilen en verkoopen:

ONDER ST. MICHIELS-GESTEL.

- 1°. Eene sedert weinige jaren nieuw gebouwde **HUIZINGE**, met eene daaraan staande **WONING**, **TUIN** en **ERVE**, staande bij het **Dorp** tusschen de twee bruggen, Sectie F. Nis 461, 462 en 463, groot 5 Roeden; 59 Ellen.
Dit **HUIS** is geschikt tot Heerenhuizing en tot het uitoefenen van allerlei affaire.
- 2°. Een Perceel **HOFLAND** bij de Grootte Brug, aan 'het **Dorp**, Sectie F. No. 458, groot 21 Roeden, 90 Ellen.
- 3°. Een Perceel **BOUWLAND**, in de Theede Akkers, Sectie E. No. 347, groot 83 Roeden 70 Ellen.
- 4°. Een Perceel **BOUW- en WEILAND** met **HOUTGEWASSEN**, genaamd de **Gagelveen** aan de plein, groot 4 Bunders 57 roeden en 40 Ellen.

ONDER SCHIJNDEL.

- 5°. Acht Perceelen **WEILAND** met **HOUTGEWASSEN** aan elkander, op de Meildoorn, Sectie B. Nis. 1427 tot en met 1435; groot te zamen 1 B., 30 Roeden en 30 Ellen.
- 6°. Een Perceel **WEILAND** aldaar, genaamd de **Peesweide**, Sectie B. 83 Roeden, 70 ellen, met den rijweg groot 3 Roeden 19 Ellen.
- 7°. Een **BOSCH** met welig wassende Eikenboomen, aldaar, Sectie B. No. 776, groot 50 Roeden 50 Ellen.
- 8°. Een **SCHAARBOSCH** aldaar, Sectie B. No. 784, groot 23 Roeden 90 Ellen.
- 9°. Een **BOSCH**, met jonge welwassende Eikenboomen beplant, gelegen als voor, Sectie B. No. 782, groot 14 Roeden 80 Ellen.

De Verkoop zal geschieden te *St. Michiels-Gestel*. ten huize van **G. VAN JAARSVELD**, in de **Gouden Leeuw**, provisioneel, op Dingsdag den 13e April 1847 en finaal op Dingsdag den 27e dier maand, telkens des namiddags ten vier ure.

Nadere Informatien te bekomen ten Kantore van den Notaris **A. VERHAGEN** voornoemd.

Hendrikus van Hamond wordt de herbergier/logementhouder met 2 kamers, biljarthouder en tolpachter in 1855 tot 1879. Hendrikus is geb. 19 febr 1820 en is gehuwd met Martina Verhaart geb. 21 dec 1812 in Steenberg.

B. E. A. VAN DIJCK,

Notaris te St. Michiels-Gestel, zal in het nagenoemd Logement van **HAMOND** aldaar, provisioneel op Dinsdag den 17 September en finaal op Dinsdag den 1 October 1878, telkens des namiddags ten 6 ure, in het openbaar

VEILEN EN VERKOOPEN:

1. Het **van** ouds gunstig bekend Logement of Herberg *de Gouden Leeuw* te St. Michiels-Gestel, met ruime Stalling, Schuur, Bergplaatsen, Tuin, Erf en Oprijpoort, staande en gelegen op uitmuntenden stand bij de R. K. Kerk, door het drukke verkeer te dezer plaatse aanbevelenswaardig tot voortzetting der zaak of tot winkelnering.

De Huizinge bevat twee ruime Benedenvertrekken, Opkamer, Keuken, twee Kelders, Welpomp, boven twee Voor- en vier Logeerkamers, flinken Zolder en meer andere gerieven.

Kadastraal bekend sectie F. Nos 509 en 510, ter grootte **van** 6 Aren 84 Centiaren.

2. Een afzonderlijk gelegen **Moestuין** over de Dommelbrug aan den Grintweg aldaar, zeer geschikt tot Bouwplaats, sectie F. No 836, groot 12 Aren 70 Centiaren.

Zoo afzonderlijk als in massa.

In 1879 wordt de nieuwe herbergier Franciscus van Erp uit Geffen (geb. 1 jan 1844) en hij is gehuwd met Hermina Raaijmakers uit Esch (geb. 3 juli 1843), hij verhuurt ook rijtuigen.

Bij deze

heeft de ondergeteekende de eer bekend te maken, dat bij hem gelegenheid bestaat

Paard en Rijtuig te huren.

Beleefd beveelt hij zich bij het reizend publiek aan en belooft eene prompte bediening.

F. VAN ERP,

Gouden Leeuw, St. Michiels-Gestel,

1 Augustus 1879.

In 1899 komt Albertus Albinus Jansen (geb. 1 maart 1843) vanuit de Stokhoek waar hij herbergier was in het latere hotel van der Linden, Albertus was ook organist in de kerk en was gehuwd met Elisabeth van Kerkoele afkomstig uit Boxtel (geb. 21 april 1845)

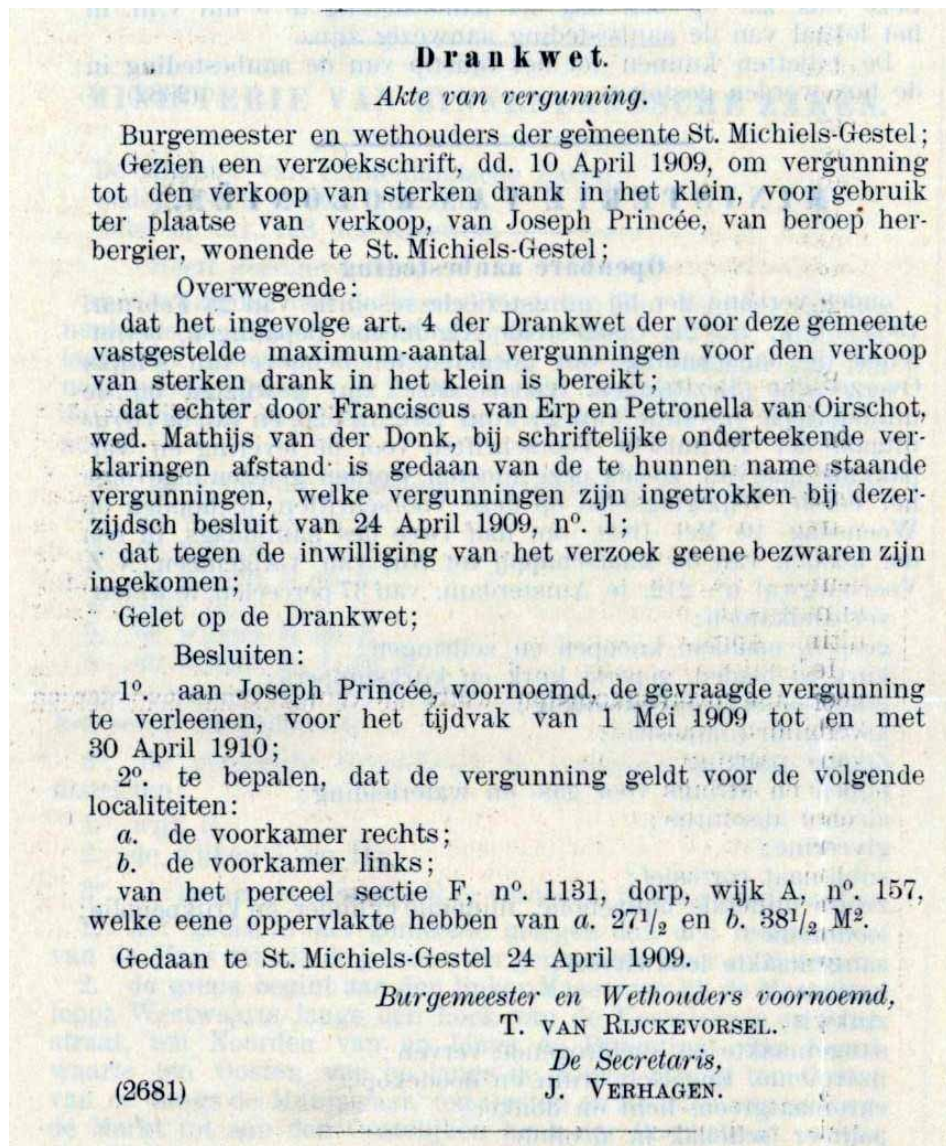

Foto uit BHIC collectie, omstreeks 1909 bij een kindsheidoptocht.

In 1905 komt Franciscus van Erp terug in de herberg tot 1908

1	18 Mei 1843	Erp van	Franciscus Johannes van Loof	1 Januari 1844	Poffert	H.
2	"	Weyjmakers	Henrietta Grooten	3 Juli 1842	Loosdrecht	H.
3	"	Erp van	Anna Maria	18 Mei 1849	Stellendam	H.

Mr. Lurbergier	A. 157	18 Mei 1905	Bon	1 Dec 1908	Soerabaya	
"	Doep	"	"	"	"	
"	"	26 April 1905	West	29 Juli 1907	West	

Jos Princée is 5 april 1874 geboren in Vught als zoon van een slager. Hij trouwde in 1905 met Trees Brox uit Esch (geb.4-10-1877) en begon in Boxtel met een slagerij, omdat zijn schoonmoeder, die bij hem inwoonde in Boxtel heimwee had naar Esch verhuisden zij naar Esch. Hier ging Jos werken in een leerlooierij bij zijn zwager, omdat er niet genoeg werk was, ging Jos weer terug in het slagervak bij zijn broer in Vught. Toen Jos op een keer vlees thuis bracht in herberg "De Gouden Leeuw" in Sint-Michielsgestel kwam er ter sprake dat de herberg te koop stond. Franciscus van Erp de herbergier was getrouwd met een zuster van Jos zijn schoonmoeder. Toen hij thuis vertelde dat de herberg te koop stond, zei zijn schoonmoeder "hier zijn de centen koop de herberg maar" en zo gebeurde dit in 1908 en werd Jos de nieuwe herbergier van herberg De Gouden Leeuw.

Dat Jos de mensen wel naar zijn herberg wist te trekken blijkt wel uit de volgende krantenartikelen :

— Bij den heer Jos **Princée, is heden opgericht het kruisboog-gezelschap „St. Michaël”, met het volgend bestuur: W. Vos, president; C. v. Zelst, secretaris; W. Coolen en Jos. v. Roon, commissarissen; Jos. **Princée**, thesorier.
 Het gezelschap bestaat alreeds uit een twintigtal leden. 1910-

St. MICHIELS-GESTEL, 5 Febr. Heden werd ten huize van den heer Jos. **Princée, caféhouder alhier, opgericht eene Postduivenvereniging onder den naam „Prinses Juliana”. Tot bestuursleden werden gekozen de heeren G. van Doorn, president, Jos. **Princée**, secretaris, Ant. van Nielen, Penningmeester en P. van Osch, commissaris. 1913
 Moge deze vereeniging groeien en bloeien.

LANDBOUW.

Men meldt ons uit St. Michiels-Gestel dd. 20 Febr.:

In tegenwoordigheid van den WelEd. heer D. Swagemakers, voorzitter van de algemeene Nederlandsche vereeniging V. P. N. te Tilburg, gaf risteren de heer Jos. Boshouwers, hoofd der school te Gomonde, ten huize van den heer Jos. **Princée**, café alhier, voor eene overvolle zaal eene lezing over kippenhouderij.

De heer Swagemakers opende deze vergadering en hoopte de aanwezigen het nut en voordeel van deze lezing zouden inzien, om alzoo te kunnen geraken tot oprichting van eene onderafdeeling van de V. P. N. voor deze gemeente. Na de keurige rede van den heer Boshouwers, die pl. m. 2½ uur duurde, trad direct een zestien-tal leden toe, waaruit tot voorloopig bestuur werden gekozen de heeren Wout Brekelmans tot voorzitter en Jos. **Princée** tot secretaris, tevens belast met het inpakken der eieren voor verzending naar de veiling. Door de leden werd reeds voor deze week een 1300-tal eieren voor verzending naar de veiling aangegeven. 1913

*St. MICHIELS-GESTEL, 10 Mei. Door de postduivenvereniging Prinses Juliana, gevestigd bij den heer Jos **Princée**, heeft een wedvlucht plaats gehad van uit Quévy, Fransche grens.

1e prijs	P. van Osch,	1—4
2e	„ G. v. Doorn.	2—8
3e	„ Ant. v. Nielen,	3—10
4e	„ Frans van Osch,	5—7
5e	„ Jos Princée ,	6—9

De duiven zijn om 9.15 uur in vrijheid gesteld en de eerste kwam aan 12.15, de laatste 1.30 uur. 1914

§ St. MICHIELS-GESTEL, 17 November. Hedenavond gaf de heer W. Jansen uit Horst alhier bij den heer Jos **Princée** voor een talrijk publiek eene schoone voordracht met duidelijke lichtbeelden over de kippenhouderij en fokkerij. De spreker wist zijn gehoor ongeveer 3 uur lang onafgebroken te boeien, zoodat zijne nuttige en praktische wenken wel zullen nawerken.

De penningmeester inde de contributie en mocht met voldoening constateeren dat het ledental, ondanks de mobilisatie niet terug is gegaan. Er gaven zich zelfs nog nieuwe leden op. Deze week levert de onderafdeeling voor het eerst aan de Roermondsche coöperatieve mijn. 1914

§ Tot bestuursleden der onderafdeeling St. Michiels-Gestel van de Eierenvereniging zijn tot bestuursleden herkozen de heeren H. P. Verhoeven en Jos. **Princée**, de laatste tevens als verpakker. Het verpakloon werd gebracht op 50 cts per kist van 500 eieren. Staande de vergadering traden wederom eenige nieuwe leden toe. In het afgelopen jaar zijn ruim 230.000 eieren geleverd, waarvoor netto is uitbetaald ruim f 7.25 per 100 stuks. 1916

GEMONDE. Op Woensdag 8 November opent de heer Jos. Boshouwers alhier een pluimveeteelt-cursus te St. Michiels-Gestel in het Café van den heer Jos. **Princée** en daags daarna een in de openbare school te Schijndel. Iedere cursus duurt 24 uur en wordt gegeven uitsluitend aan volwassenen. 1916

Jos was volgens zijn zeggen de eerste kolenhandelaar in het dorp :

Behalve Kastelein, eieren in pakken
was ik ook Steenkoolhandelaar, ook hier
in Rod ik het dreef, ik was toen de eenigste
handelaar in brandstoffen, De landbouwen
eint Vucht, Bontel, Leersden Toes de Brand-
stoffen, afschroom en weinig aan te verdienen
viel, alleen in het najaar, als ik 3 à 4
Wagons, recht van de Wagon, bij de mensen
kon thuis brengen dat er wel iets aan, anders
had ik de duizende maddes Kastelein voor
1.00 met 10 ct winst thuis gebracht

Bron : Uit Jos eigen verhalen opgetekend in 6 schriftjes (BHIC 1590 15)

In 1921 trof het noodlot de familie van Jos Princée :

ST. MICHIELS-GESTEL. 1921
— De heer Jos. **Princée** alhier werd deze week wel door het noodlot bezocht. Zijne eenige 14-jarige dochter stierf Maandag aan nekkrimp en zijne bij hem inwonende moeder, die zich het sterfgeval der kleindochter zeer aantrok, twee dagen daarna, zonder eerst iets gemankeerd te hebben.

Zij is verschenen als de roos in de lente, en als de lilië die groeit aan de boorden der wateren. Eccl. 50: 8.

Haar omgang had niets biters en haar gezelschap niets droevigs, maar blijdschap en vreugde. Sap. 8: 16.

Vaartwel, mijne dierbaren, vaartwel tot in den hemel.

Ik werd ziek en er was niemand, die mij helpen kon.

Mijn pelgrimstocht is spoediger ten einde dan ik dacht.

Doch troost u, ik verlaat een tranendal vol ellende voor het koninkrijk van vrede, waar ik u wachten zal. Ps. 106. H. Al.

U, vader en moeder, dank ik voor alles, wat gij voor mij gedaan hebt. Ik bewaar de zoete herinnering van uwe liefde voor mij en van de vertroosting, die ik onder u heb genoten.

H. Joes Berchm.

Houd goeden moed, en de Heer schenke u vreugde voor de droefheid, welke gij doorstaan hebt. Tob. 8: 20.

Allerzoetste Jezus, Gij zijt alleen onze redding, ons leven en onze verrijzenis. Daarom bidden wij u, verlaat ons niet in onzen nood en onze kwelling, maar door den doodstrijd van uw Allerh. Hart en door de smarten van uw Onbevleete Moeder, kom uwe dienaren te hulp, die Gij door uw kostbaar bloed verlost hebt. (100 d. afl.)

Bidt allen voor mij en gij, Eerw. Heerroom, wees mij aan het altaar des Heeren indachtig.

In 1922 verkocht Jos het café aan zijn broer Harry en ging zelf in de Theerestraat wonen, waar hij in 1913 al een blok van 4 huizen had laten bouwen (Theerestraat 26-28-30-32) en bouwde er nog een huis naast voor zichzelf in 1921 (E114/Theerestraat 24).

Hij had er al een boomgaard aangeplant met meer dan 100 fruitbomen en begon ook een eenden houderij (zie krantenartikelen)

Jos. is er wel achter!

Te St. Michiels-Gestel heeft zich de laatste jaren een zeer uitgebreide en goed ingerichte eendenhouderij ontwikkeld, die doet zien, dat er op deze wijze nog wel wat te verdienen valt, ook met eenden.

De heer Jos. Princée, die deze eendenfarm zelf opbouwde, heeft reeds meer dan... duizend eenden! Verleden jaar begon Jos. met 200 eenden en 492 jonge eenden, waarvan er op 'n morgen niet minder dan 70 dood lagen, tengevoelge van ondeugdelijke garnalen, die noodgedwongen ergens anders moesten bijgekocht worden.

Aan het einde van het legjaar stonden er 138931 eieren op de staten vermeld, zoodat — de gestorven dieren in mindering gebracht — het gemiddelde legcijfer nog ruim 200 per eend was!

Thans heeft de heer Princée 10 toomen fokeenden zitten, allemaal van boven de 300 eieren per legjaar, met onverwante woorden, afstammende van eenden met legcijfers van 320 tot 331!

Eerst waren het allemaal Loopeenden, maar nu zijn er ook Kakhi Campbell's op de farm aangeland.

De eieren wogen gemiddeld 70 gram, de laatste weken werden er zelfs tot 75 gram naar de veiling gebracht.

Maar dat is toch reusachtig van onzen naangenoet Jos., niet waar?

Wie zou gedacht hebben, dat daar in de Meierij zoo'n eendenfarm zich kon ontwikkelen? Daar is wilskracht, energie, durf en doorzettingsvermogen voor nodig geweest, waarover men verbaasd kan staan te kijken.

Geen wonder dan ook, dat Jos. bestellingen krijgt uit alle oorden des lands!

Geschte vriend! Ik wensch U bestend!g succes en verheug er me over, dat het nog steeds crescendo gaat.

JOS. BOSHOEWERS.

Lent bij Nijmegen.

1931

§ Men meldt ons uit St. Michiels-Gestel, d.d. 22 Juli: 1929

De heer H. Princée, eendenhouder alhier, heeft zijn eendenaantal dit jaar gebracht van 350 tot ruim 1200. Aan zijn eendenhouderij heeft hij thans een eendenmesterij verbonden. Die eendenhouderij bestaat momenteel uit twee afdeelingen, een afdeeling jonge woorden, de andere afdeeling uit oudere eenden.

Voor liefhebbers van pluimvee is het zeer de moeite waard een bezoek aan de inrichting van den heer Princée te brengen en ook degenen die van een eendenboutje houden kunnen bij hem terecht!

Op 14 november 1946 verhuist Jos met zijn zieke vrouw terug naar de Torenstraat, maar nu naar het Liefdesgesticht Sint-Adrianus. In 1950 overleed zijn vrouw. Jos was in die tijd een fervent wandelaar op Zegenwerp en heeft dit landgoed uitgebreid beschreven evenals zijn belevenissen in zijn jeugd jaren en nog veel meer in zes schoolschriftjes, die hij in 1962 heeft aangeboden aan de burgemeester en diens vrouw. Op 27 maart 1965 is Jos gestorven.

Aangeboden aan den Keltwabeek,
 Carel Beer Bergemunde.
 Mr. P. V. G. W. Kamerbeek
 en...
 Mevr. Ch. O. W. M.
 Kamerbeek Mandels
 door den heer J. J. van!
 Geen monden!
 geboren 5 April pausdag. 1874.
 aangebode op 5 April 1962.

†

Bid voor de ziel van zaliger

JOSEPH MARIA ANTONIUS PRINCÉE

weduwnaar van

THERESIA ANNA BROX

geb. 5 april 1874 te Vught, en te St. Michiels Gestel
 overleden 27 maart 1965, voorzien van de
 H.H. Sacramenten der zieken.

Op zekere dag zei God tot een groot man:
 Vertrek uit je land en ga weg van je familie
 ga uit het huis van je vader
 om te gaan naar het land, dat IK jou zal wijzen.
 (Gen 12,1)

Na een lang leven heeft God hem geroepen naar het
 Beloofde land en geheel bereid heeft hij gezegd
 „Hier ben ik Heer”. Voor hem was het H. Oliesel
 waarlijk een vreugdeolie, na het ontvangen was
 hij dankbaar en vreugdevol gestemd:
 Omdat hij gerechtigheid liefhad en de boosheid
 haatte, daarom kon God hem zalven met de
 vreugdeolie, als geen zijner broeders. (ps. 44)

In kruisvorm vloeiende het water bij
 het doopsel over zijn hoofd, in
 kruisvorm werd gegeven de vreugdeolie ten
 eeuwige leven: want zoals
 wij geloven, dat Jezus is gestorven en weer
 verrezen, dan geloven wij ook, dat God hen,
 die in Christus zijn ontslapen, naar Hem zal
 terugvoeren.

†

Bid voor de ziel van zaliger

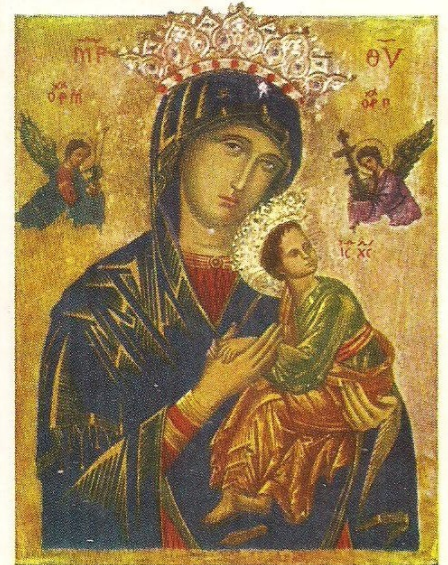
DE Z. E. HEER JAN G. J. PRINCÉE

emeritus-rector

geboren 6 november 1907 te Esch, priester gewijd
 te Den Bosch 26 mei 1934, onverwacht overleden te
 Groesbeek (Dekkerswald) 28 maart 1965, voorzien
 van de H. Sacramenten der zieken, en begraven te-
 samen met zijn vader op het R.K. Kerkhof te
 St. Michiels Gestel 31 maart 1965.

Dit overlijden geeft ons onwillekeurig de woorden
 in: „Heer, was dat uw bedoeling?” Want toen de
 eerw. Heer Princée na zijn priesterwijding tot kapelaan
 werd benoemd, bleek reeds na enkele maanden, dat
 dit te zwaar voor hem was, en moest hem een niet
 te vermoeiend rectoraat worden toevertrouwd,
 wat uitliep op een maar al te jong emeritaat.
 Hij ging jaar in jaar uit gebukt onder de last
 van een chronisch lichamelijk lijden met een voort-
 durende onrust. Achteraf moeten we zeggen: Hoe
 heeft hij het kunnen volhouden! Een hoe heeft hij toch
 nog zoveel goed kunnen doen bij zovele vrienden! En
 dit nog afgezien van wat God alleen weet.

„Het was Jahweh die gaf. Het was Jahweh die nam.
 De Naam van Jahweh zij gezegend!” (Job 1 v. 21).
 „Genadebron, Drie-één'ge Heer,
 Dat al wat ademt U vereert!
 Die ons de zegen schenkt door 't Kruis,
 Voeg 't loon daarbij in 't Vaderhuis!” (Vexilla Regis)
 O.L. Vrouw, Koningin en Bevrijdster, bid voor ons
 en voor de zielen in het vagevuur. (300 d. aflaat).

Rom

BRACKENSTEIN

404 D

Nu weer terug naar Torenstraat nr 1 waar Harry Princée van 1922 tot 1928 de herbergier was en zijn zoon deed de kolenhandel.

1927 **H. PRINCEE,**
Café en Kolenhandel,
Dorp, St. Michiels-Gestel,
 wenscht allen zonder uitzonde-
 ring een Zalig Nieuwjaar en
 blijft zich gunstig aanbevelen.

Koffiehuis
 met Steenkolenzaak.
A. LEEMANS.
 Notaris te St. Michiels-Gestel,
 zal Dinsdagen 14 en 28 Augustus
 a.s., om 6 uur precies, in het te
 verkoopen pand, voor den heer
HARRY PRINCEE, aldaar
VERKOOPEN:
 Een zeer gunstig, vlak naast
 den hoofdingang der R. K.
 Kerk te St. Michiels-Gestel
 gelegen
KOFFIEHUIS
MET WOONHUIS,
 waarin thans „vergunning“ is,
 met steenkolenhandel, groot
 5.80 Aren.
 Alles een goed bestaan opleve-
 rend. In 3 koopen. Koop 1 het
 huis, koop 2 't daarnaast gelegen
 bouwterrein, en massa 1 en 2.
 Aanvaarding en betaling 1 No-
 vember a.s.
 De herberg-inventaris moet
 door den koper worden overge-
 nommen voor f 250. 36

In 1928 verkoopt Harry Princée het café/kolenhandel aan Marinus van Esch en deze gaat in 1932 failliet.

WOONPLAATS *) *Dorp* 0000282 *42/6*

(Kolom 14)

*) De woonplaats te vermelden door aanduiding van wijk, district, gebied of gemeente, of anderszins nummer van huis, dan wel van een in voorgescreven gemeente van het verspreiden of de gewestelijke districten of woonplaats (Art. 14, 16, 17, 18, 19).

*) In dit bijl. bedoeld onderdeel — benevens allen der proefzonde. *) Bijgevoegd buiten Nederland dan wel dien van het vreemde land. *) Van overlijden met andere aandiiding als in noot 1 aangegeven.

Volgsnummer.	GESLACHTSNAAM. (Aanteekening der vrouw.)	VOORNAMEN. (Volgt geschreven.)	Geslacht.	Hetrekking der leden tot het hoofd van het huize-gezin. (Art. 14, 16, 17, 18, 19.)	GEBORTE.		BURGERLIJKE STAAT	KERKE-NOOTSCHAP	NATIONAALITEIT	AMBT, BEROEP of BEDRIJF.	INSCHRIJVING		AFSCHRIJVING		Dagteekening en jaar van OVERLIJDEN *)	Aanmerkingen. (Art. 24, 26, 28.)
					Dagteekening en jaar der geboorte.	Plaats *) van geboorte.					In het bevolkingregister.	Plaats *) van waar de persoon is gekomen.	In het bevolkingregister.	Plaats *) waarheen de persoon is vertrokken.		
1	<i>Esch van</i>	<i>Marinus</i>	<i>M.</i>	<i>1</i>	<i>1891</i>	<i>Gestel</i>	<i>Ned.</i>	<i>R.K.</i>	<i>Nederl.</i>	<i>Beheerder</i>	<i>1</i>	<i>Dorp</i>	<i>1</i>	<i>Dorp</i>	<i>1928</i>	
2	<i>Princée</i>	<i>Johanna</i>	<i>V.</i>	<i>2</i>	<i>1892</i>	<i>Gestel</i>	<i>Ned.</i>	<i>R.K.</i>	<i>Nederl.</i>	<i>nl.</i>	<i>2</i>	<i>Dorp</i>	<i>2</i>	<i>Dorp</i>	<i>1928</i>	
3	<i>Esch van</i>	<i>Johannes</i>	<i>M.</i>	<i>1</i>	<i>1893</i>	<i>Gestel</i>	<i>Ned.</i>	<i>R.K.</i>	<i>Nederl.</i>	<i>nl.</i>	<i>3</i>	<i>Dorp</i>	<i>3</i>	<i>Dorp</i>	<i>1928</i>	
4		<i>Wilhelmina</i>	<i>V.</i>	<i>2</i>	<i>1894</i>	<i>Gestel</i>	<i>Ned.</i>	<i>R.K.</i>	<i>Nederl.</i>	<i>nl.</i>	<i>4</i>	<i>Dorp</i>	<i>4</i>	<i>Dorp</i>	<i>1928</i>	
5		<i>Johanna</i>	<i>V.</i>	<i>2</i>	<i>1895</i>	<i>Gestel</i>	<i>Ned.</i>	<i>R.K.</i>	<i>Nederl.</i>	<i>nl.</i>	<i>5</i>	<i>Dorp</i>	<i>5</i>	<i>Dorp</i>	<i>1928</i>	
6		<i>Karolina</i>	<i>V.</i>	<i>2</i>	<i>1896</i>	<i>Gestel</i>	<i>Ned.</i>	<i>R.K.</i>	<i>Nederl.</i>	<i>nl.</i>	<i>6</i>	<i>Dorp</i>	<i>6</i>	<i>Dorp</i>	<i>1928</i>	
7		<i>Wilhelmina</i>	<i>V.</i>	<i>2</i>	<i>1897</i>	<i>Gestel</i>	<i>Ned.</i>	<i>R.K.</i>	<i>Nederl.</i>	<i>nl.</i>	<i>7</i>	<i>Dorp</i>	<i>7</i>	<i>Dorp</i>	<i>1928</i>	
8		<i>Johanna</i>	<i>V.</i>	<i>2</i>	<i>1898</i>	<i>Gestel</i>	<i>Ned.</i>	<i>R.K.</i>	<i>Nederl.</i>	<i>nl.</i>	<i>8</i>	<i>Dorp</i>	<i>8</i>	<i>Dorp</i>	<i>1928</i>	

Café Marinus van Esch (boven de deur nog de naam van Princée de vorige eigenaar)

Vlnr. : Jan van Esch zoon van Marinus, onbekend, Willem Wagenaars, Marinus van Esch, Hemke van den Oetelaar (kolenboer), Jan Schellekens (de paol), Adriana (Zus) van Esch, Annie van Esch en Hendrik Minkels (de Schuinsmarcheerders)

A. LEEMANS.
 Notaris te St. Michiels-Gestel,
 zal Dinsdagen 22 Januari en 5
 Februari 1929, om 6 uur pre-
 cies

VERKOOPEN:
 ten koffiehutze van MARI-
 NUS VAN **ESCH**, te St. Mi-
 chiels-Gestel, voor laatstge-
 noemde, diens perceelen

BOUW- en WEILAND
 in den Boterhoek onder Schijn-
 del, aan den weg van Schijndel
 naar Den Dungen, samen groot
 1.88.70 H.A., in 2 koopen en
 massa.

Het land is afkomstig van
 A. VAN DER MELJDEN,
 Betaling 5 Mei 1929.
 Aanvaarding 11 Nov. 1930.
 Huur van 11 Nov. 1929 voor
 koper.

De boomen moeten worden
 overgenomen voor f 200. 32

Bij vonnis der Arrondisse-
 ments-Rechtbank te 's-Her-
 togenbosch, d.d. 4 Augustus
 1932, werd verklaard in staat
 van **faillissement M. VAN ESCH**,
 van beroep caféhouder, wonende
 te St. **Michielsgestel**, met be-
 noeming van den EdelAchtb.
 Heer Mr. Dr. C. HEIJMAN,
 Rechter in gemelde Rechtbank,
 tot Rechter-Commissaris en
 van ondergeteekende tot cura-
 tor.

De Curator:
Mr. F. W. Baron
VAN HUGENPOTH,
 Oude Dieze 2.
 's-Hertogenbosch, 4 Aug. 1932.
 9509—19

Door verbindend worden der
 uitdeelingslijst is het fail-
 lisement van **MARINUS**
VAN ESCH, caféhouder te
 St. **Michielsgestel**, geëindigd.

De Curatrice:
Mr. EMMA LION,
 Van der Does
 de Willeboissingel 1.
 's-Hertogenbosch,
 16 Sept. 1933.
 8001—13

In 1932 werd het schip van de oude kerk op het P Dondersplein afgebroken en de toren werd gerestaureerd.

De volgende eigenaar van het café Augustinus J. Jansen noemde het daarom **Café Torenzicht** en dat bleef zo tot 1965.

Hierna werd de naam veranderd in de **Torenbar** en dat bleef zo tot 1975.

Hierna werd het nog **disco de Jump** tot 1995.

Torenstraat 1 Gestel 'enige pand oorspronkelijke bebouwing'

Van herberg, kolenhandel en disco tot ijzerwinkel

STILLE GETUIGEN

Wie zijn ogen goed de kost geeft, treft overal in de regio beelden, gevelstenen, straatnamen, markante panden en andere opvallende zaken aan. Een stille getuige, die vragen oproept. Elke week komt er in deze rubriek een aan bod. Dit keer het pand Torenstraat 1 in Sint-Michielsgestel.

Door Robert van Lith

„Het is voor ons, en vele Gestelaren, ondenkbaar, dat Torenstraat 1 wordt gesloopt. Dat pand heeft zoveel historische betekenis.”

Dat zei voorzitter F. van Dommelen van heemkundevereniging Heerlijkheid Herlaar onlangs tijdens een hoorzitting in Sint-Michielsgestel over eventuele aanwijzing van de panden Torenstraat 1 en 4 als rijksmonumenten. Van Dommelen en de andere belanghebbenden zullen in ieder geval tot september moeten wachten, want dan beslist staatssecretaris A. Nuis over de panden.

Binnenkort zal het Gestelse college van burgemeester en

wethouders een advies uitbrengen aan de staatssecretaris in Den Haag. Vorig jaar was datzelfde college al van plan de panden te slopen voor nieuwbouw; winkels met appartementen daarboven. Met deze pleinwanden zou een fraaier entree voor het centrum moeten ontstaan.

De Heerlijkheid nam met enige ontsteltenis kennis van die sloopplannen en schreef op hoge poten een brief aan het rijk.

Ensemble

„Torenstraat 1 is het enige nog aanwezige pand van de oorspronkelijke bebouwing rondom de toren op het Petrus Dondersplein”, schreef de heemkundevereniging onder meer. En: „Het vormt met de toren een ensemble van de oude middeleeuwse bebouwing.”

Eigenaresse G. Sanders van het pand Torenstraat 1 is het niet helemaal eens met de Heerlijkheid Herlaar, zo bleek ook tijdens de hoorzitting. Zij ziet wel in dat het plan historische waarde heeft, maar vindt dat het een te grote investering vergt om het pand weer in die staat terug te brengen. De opa van Sanders exploiteerde in het pand nog een café „De Torenbar”, weet ze nog goed.

Nu zetelt een pizza/shoarmazaak in het pand Torenstraat 1 en in de aanbouw ijzerwinkel Gery. In de westelijke

aanbouw bevindt zich de bloemenzaak van eigenaresse Sanders.

Voorheen had het gebouw vele functies, zo blijkt uit onderzoek van de heemkundevereniging; herberg, café annex kolenhandel, woning én discotheek.

Bierkelder

Torenstraat 1 betreft een Kempens verdiepingshuis uit de zeventiende of begin achttiende eeuw, waarop door de jaren heen vele wijzigingen en aanbouwen zijn toegepast.

„De gevels zijn vanouds bepleisterd en wit geschilderd. Tot circa 1960 bevond zich aan de voorzijde een veranda. De ramen van de benedenverdieping zijn thans gedeeltelijk geblindeerd. Inwendig bevindt zich een oude bierkelder en is een tweebeukig gebint herkenbaar. Het heeft de belevingen, branden en oorlogsgeweld, zij het in gehavende staat, overleefd”, aldus Heerlijkheid Herlaar.

Borreltje na mis

Secretaris Martien van Griensven kan zich nog goed herinneren dat er een café zetelde in Torenstraat 1, zoals ook in diverse boeken terug te vinden is.

„De mensen gingen er vaak na een bezoek aan de hoogmis een borreltje drinken. En dan gingen ze vervolgens aangeschoten naar huis”, lacht Van Griensven.

• Torenstraat 1, op enkele meters van de toren op het Petrus Dondersplein.
Foto Jan Verhoeff

Sint-Michielsgestel, januari 2019, Jef van Veldhoven